Jak się dziś porozumieją Litwini i Polacy — tak będą żyć w przyszłości — str. 1,2

NUMER BLOKADOWY

KURIER Wileński

WTOREK 2 PAŹDZIERNIKA 1990 R.

Nr 205 (11456)

Oświadczenie premiera Kazimiery Prunskiene

Republika Litewska jest na półmetku między zadeklarowaniem niepodległości i jej ugruntowaniem. Oficjalna państwowa delegacja parlamentarno-rządowa spotyka się z delegacją ZSRR na konsultacjach w sprawie rokowań, które określamy jako rokowania w sprawie niepodległości od ZSRR o całkowitej treści de iure i de facto.

W imieniu rządu Republiki Litewskiej swoim własnym oświadczam — wypady niektórych ugrupowań politycznych przeciwko rządowi i mnie, że przyspieszając początek rokowań i prowadząc stosowny dialog z przywódcami ZSRR i innych wielkich państw świata rzekomo próbuje się cofnąć Litwę z powrotem do ZSRR lub do nowego układu związkowego, jakkolwiek by się nazywał, są absolutnie bezpodstawne i świadomie lub nieświadomie wprowadzające w błąd ludzi Litwy.

Pod adresem rządu rzuca się złośliwe oskarżenia, których treść sprowadza się do nieugruntowanej jeszcze państwowości, trudności gospodarczych, naruszeń porządku prawnego, nie uwzględniając całkowicie tego, skąd wszystko to się bierze. Nie chcą dostrzec, że bez rozwiązania stosunków politycznych i gospodarczych Litwy z ZSRR stale będziemy ulegali działaniu zachodzących w nim procesów — kryzysu gospodarczego, niestałości politycznej, konfliktów narodowych i in.

Część deputowanych przyczynia się do ataków ugrupowań politycznych, nie unika działań przygotowujących sytuację do kryzysu rządowego. Tymczasem jest to tylko przejaw kryzysu stosunków Rady Najwyższej z rządem, którego pogłębianiem sam rząd nie jest zainteresowany. Swiadome podjudzanie do kryzysu rządowego jest niczym nieusprawiedliwione i zgubne dla Litwy. Rząd nie może i nie powinien stać się dodatkiem do Rady Najwyższej. Podkontrolność wobec parlamentu nie jest tożsama z bezpośrednią podległością jego członkom lub przywódcom.

Różnice poglądów i dyskusja polityczna są normalnym zjawiskiem w każdym państwie demokratycznym. Demokracja natomiast przede wszystkim opiera się na rozgraniczeniu władzy (prawodawczej, wykonawczej, sądowej) i jej samodzielnej działalności w granicach swych kompetencji.

Rząd uznaje za słuszną krytykę dotyczącą tego, że kadry poszczególnych ministerstw nie odpowiadają stanowisku, lub innych niedociągnięć działalności i przystąpił już do drugiego etapu zmiany struktur. Naszym zdaniem, warto byłoby również, aby Rada Najwyższa, o ile jest to możliwe, przyśpieszyła swą strukturyzację polityczną, co sprzyjałoby powstaniu bardziej demokratycznego środowiska.

Rząd obarcza ogromne i coraz większe brzemię w tworzeniu w istocie całkowicie odmiennych warunków i gwarancji funkcjonowania gospodarki Litwy. Po raz pierwszy zapoczątkowaliśmy porozumienia międzyrządowe z wieloma partnerami państwowymi, zmierzające do ekwiwalentnej wymiany towarów i stopniowego przejścia na warunki rynku światowego. Przygotowanie licznych projektów ustaw do rozpatrzenia w parlamencie, przygotowanie reformy gospodarczej, rekonstrukcji gałęzi gospodarki, programów oraz mechanizmów środowiska socjalnego ludzi i innych przerasta w stadium ich realizacji. Wielkie jest zainteresowanie partnerów zagranicznych. Przystąpiono do zapewnienia wstępnej ochrony granic państwowych Litwy, walki z przestępczością gospodarczą, przede wszystkim — spekulacją.

W takim okresie potrzebna jest nie tylko deklarowana jedność, która, m. in., może też oznaczać podporządkowanie jednej niepodlegającej krytyce woli, nieodzowny jest konstruktywny dialog i konsolidacja na zasadzie pożytku dla Litwy. Chcę odnotować, że przewrót może nastąpić niekoniecznie poprzez zmianę władzy lub liderów, może on nastąpić poprzez transformowanie ich interesów. Spróbujmy uniknąć tego, aby dążenia niepodległościowe nie przerodziły się w samorealizację władzy lub ambicji.

Większość członków rządu podjęła pracę po realnych sprawdzeniach, które obserwowały cała Litwa i świat. Członkami Sajudisu zostaliśmy nie pod dachem parlamentu, lecz o wiele wcześniej — w przededniu jego powstania. Jego autentyczny program, który przekształcił się w decyzję 11 Marca, realizowaliśmy nie szczędząc ani czasu, ani sił. Utożsamienie rządu z KPL, a tej ostatniej z KPZR, oznacza albo dyletantyzm polityczny, albo świadome burzenie niepodległości i podstaw demokratycznych. Jest zarówno jedno, jak i drugie. Państwowość Litwy jest jeszcze zbyt krucha, aby tolerując i nawet podjudzając do kryzysu stosunków parlamentu i rządu, do działalności antyrządowej, nie ryzykowalibyśmy utracenia pomocy i zaufania świata. Na to tylko właśnie czekają siły wrogie odrodzeniu państwowości Litwy, które będą usiłowały przeszkodzić również rozmowom z ZSRR. Nie ufając jeden drugiemu utracimy też zaufanie innych. Litwa przyszłości tego by nie wybaczyła.

Posiedzenie rządu

Na posiedzeniu rządu w dniu 1 października, na którym przewodniczyła premier Kazimiera Prunskiene, rozpoczęto omawianie kwestii rozwoju gospodarczego i socjalnego republiki w 1991 r. Warianty takiego programu w ogólnych zarysach scharakteryzował minister gospodarki Wytas Nawickas. Do omawiania ich powróci się po sprecyzowaniu priorytetów rozwoju gospodarki Litwy, polityki inwestycyjnej, kierunków więzi gospodarczych z zagranicą. Ministerstwa i resorty powinny to uczynić najpóźniej w ciągu dwóch tygodni.

Na posiedzeniu również dokonano wymiany poglądów na sprawy prywatyzacji gospodarki. Opracowywany w tej kwestii projekt ustawy będzie jeszcze doskonalony. Powzięta przez rząd uchwała w sprawie trybu upłynniania majątku, który zostanie skonfiskowany naruszycielom ustaw o ochronie rynku republiki, weszła w życie od 1 października br. W uchwale przewidziano również środki zachęty materialnej dla osób urzędowych, które dopomogą w wykryciu przywłaszczycieli mienia państwowego i społecznego.

Rząd zaaprobował projekt ustawy republiki o weterynarii. Podjęto uchwałę o zasiłkach dla dzieci niezamożnych rodzin i uchwałę, zakazującą sprzedaży i rozpowszechniania leków w nieprzeznaczonych do tego miejscach, omówiono inne zagadnienia.

(ELTA)

CZY DOCZEKAMY SIĘ POMOCY OD FUNDUSZU?

W ciągu trzech dni na Litwie bawiła grupa członków Rady Amerykańskiego Funduszu Spadkowego „The Heritage Fundation" pod kierownictwem prezydenta funduszu Edvina Feulnera. Przyjęli ich przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Wytautas Landsbergis, premier Kazimiera Prunskiene, przewodniczący konferencji biskupów Litewskiego Kościoła Katolickiego, kardynał Wincentas Sladkewiczius.

W spotkaniach z kierownikami Rady Najwyższej i rządu, parlamentarzystami, ministrami członkowie Rady Amerykańskiego Funduszu Spadkowego zostali poinformowani o sytuacji politycznej i gospodarczej Litwy, procesach demokratyzacji, o problemach związanych z ugruntowaniem państwowości.

(ELTA)

Wyjazd delegacji

WILNO. 1 października do Moskwy, na pierwsze spotkanie konsultacyjne z delegacją ZSRR udała się delegacja państwowa Republiki Litewskiej z przewodniczącym Rady Najwyższej Wytautasem Landsbergisem na czele. Do delegacji na rozmowy międzypaństwowe z ZSRR wchodzą również Aleksandras Abiszala, Pranas Kuris, Romualdas Ozolas, Kazimiera Prunskiene, Algirdas Saudargas, Czeslowas Stankewiczius, Emanuelis Zingeris.

(ELTA)

CO aprobuję, mnie irytuje?

TEL. 42-79-04

Cotygodniowy sondaż „K. W."

OKIEM PRAWIE MATURZYSTÓW

Aprobujemy inicjatywę szanownej redakcji mówienia prawdy głośno i publicznie. Możliwie, pomoże...

Jesteśmy uczniami klasy dwunastej. Pomijając ignorancję i niechęć do wiedzy, brak inteligencji uczniów, a o podobnym braku inteligencji, kultury, etyki, estetyki wśród naszych pedagogów można tomy układać. O tolerancji wobec zależnego ucznia nie ma mowy, o demokracji — również. Poziom intelektualny, wiedza przedmiotu, chęć jej solidnego podania uczniowi — gdzie to jest? Jak może nauczycielka polskiego mówić o pięknie, gdy sama ubrana jest w superbezguściu (jak fason tak kolor). Z powodu nieleczonych zębów ciągle zionie odór, który cierpimy latami. Malowanie kosmetykami też powoduje okropny skutek — bo zbyt wyraźnie i na nieczyste ciało.

Co do procesu nauczania — najbardziej irytuje fakt niepoważnego stosunku do klasy egzaminacyjnej — nie ma podręczników, brak rzeczowej wiedzy albo niechęć jej przekazywania. Już październik, a więc tylko 7 miesięcy „czystej" nauki i — egzaminy...

Prawie maturzyści

Wilno

OD REDAKCJI: Współczujemy tym właśnie maturzystom, że tak źle trafili z nauczycielami. Kochani, nie uogólniajcie swoich trudnych problemów, nie popadajcie w beznadziejność,

(Dokończenie na str. 2)

Komisja Państwowa ds. Litwy Wschodniej nie popiera utworzenia polskiej jednostki narodowościowej

Ostatnio w prasie i gdzie indziej rozlegają się twierdzenia, że w Państwowej Komisji do spraw Litwy Wschodniej nie sprzeciwiają się myśli o możliwości poparcia idei tworu autonomicznego Polaków Litwy. Przewodniczący Komisji Państwowej, wicepremier Republiki Litewskiej Romualdas OZOLAS oświadczył w tej kwestii:

— Komisja nie zaakceptowała takich propozycji. Jako jej przewodniczący nie popieram idei autonomizacji części terytorium Litwy, chociażby już obecnie nawet takich, jakie się proponuje. Jednakże komisja przewiduje udzielenie Polakom Litwy i innym narodowościom Litwy komplet gwarancji interesów Polaków Litwy i innych narodowości Litwy: jest to przedłużenie terminu opanowania języka państwowego, ugruntowania praw języka polskiego i innych miejscowych języków Litwy Wschodniej, ustalenie możliwości oświaty, w tym również zdobywania wyższego wykształcenia, dynamiczna stymulacja życia społecznego i gospodarczego i in. Prace i wysiłki w tym kierunku przewiduje się i doraźnie, i w wystarczająco odległej przyszłości.

(Dokończenie na str. 2)

MÓWIĄ CZŁONKOWIE KOMISJI PAŃSTWOWEJ DS. LITWY WSCHODNIEJ

Kiedy zaufamy jedni drugim...

WYWIAD Z DEPUTOWANYM DO RADY NAJWYŻSZEJ REPUBLIKI LITEWSKIEJ WIDMANTASEM POWILIONISEM

— Pan pochodzi z Kowna. Z tej racji, możliwie, mniej tkwi, że tak powiem, w problemach Wileńszczyzny...

— Niektórzy uważają, że jeśli się mieszka w odległości 50 czy 100 km, to się nie zna problemów. Nie byłem nowicjuszem przychodząc do tej komisji. Przed kilku laty uczestniczyłem w pracy nie państwowej, co prawda, ale społecznej komisji ds. Litwy Wschodniej, zarejestrowanej wówczas przy Prezydium RN. Następnie brałem udział w analogicznej komisji parlamentarnej, która, trzeba przyznać, nie za wiele zdziałała. A więc, to już trzecia moja komisja do spraw Litwy Wschodniej. Może nawet lepiej, gdy się spogląda na te sprawy nieco z ubocza. Kiedy człowiek nie jest zaangażowany do wrzących w tym regionie emocji, może bardziej obiektywnie oceniać wydarzenia.

— Czym się różnią dzisiejsze poglądy Pana, dotyczące potrzeb Wileńszczyzny od tych, z którymi przed kilku miesięcy rozpoczynał Pan pracę w komisji?

— Niespodzianek nie było. Co prawda, niektóre przypuszczenia potwierdziły się. Np. byłem nieco zdziwiony, iż rzeczywiście istnieje ekonomiczne zacofanie tego regionu. Słowem, dziś stwierdzamy i uznajemy, że w gospodarczym, a także socjalno-kulturalnym rozwoju jest on poniżej wskaźników średnio-republikańskich. Dlatego musimy dopiąć, by Litwa Wschodnia nie była stale nienadążająca.

Niekiedy się nawołuje do pomijania historii. Ale właśnie tu trzeba poszukiwać przyczyn nawet ekonomicznego zacofania. Powiadają: nie zwracajcie uwa-

(Dokończenie na str. 2)

Cotygodniowy sondaż „K.W."

(Dokończenie ze str. 1)

a spróbujcie na chłodną głowę porozmawiać z zaufanymi nauczycielami (zapewne takich też macie), coś razem zaradzić i przysiąść fałdów do nauki. To najmądrzejsze, co teraz możecie wymyślić. Co do wyglądu nauczycielki — może pozna siebie?..

BĄDŹCIE MĄDRZEJSI

W gazecie bardzo wiele materiałów aprobuję. Dziękuję, że walczycie o polskość. Już zaprenumerowałem na cały rok, chociaż jest tak droga. Chciałbym prosić o wznowienie przeglądu prasy republikańskiej. Robiliście to bardzo ciekawie, czytaliśmy zawsze w szerszym gronie, komentowaliśmy.

Jedno, co nas irytuje, a mówię to w imieniu również swoich znajomych, to adnotacja „numer blokadowy". Z czyjej to ręki idzie? To wygląda prowokacyjnie. To nic, że inne gazety mają ten dopisek, ale bądźcie mądrzejsi. Wiem, że pisaliście kiedyś, dlaczego jest ten dopisek, ale to słabe argumenty. Przecież w żadnym na wpół pustym sklepie nie napisano, że „asortyment blokadowy". Na Litwie i tak dobrze żyjemy w porównaniu z Rosją czy Ukrainą, a tam blokady nie było...

Władysław BODEK

NARESZCIE ROZMOWY...

Już jutro rozmowy z Moskwą. Chcę przekazać zdanie swojej rodziny, że bardzo czekamy i na początek rozmów i wyniki ich. Jednocześnie niepokoimy się, że odczuwa się brak jedności między parlamentem i rządem. Boimy się, że jakiś formalny pretekst, np. czy to ma być rozmowa dwu państw, czy republik, czy jeszcze jakaś rzecz protokólarna zerwie pertraktacje. Bądźcie rozważni, członkowie delegacji Litwy. Prosimy Was o to bardzo.

Rodzina Stankiewiczów

ZA ILE DNI — ZA GRANICĘ?

Irytuje mnie praca naszego OWiRu. Nie mogę zrozumieć, dlaczego na dokumenty na wyjazd za granicę jedni czekają kilka dni, a inni miesiące. Czyżby nie było tam kontroli? I dlaczego w Litwie teraz są takie utrudnienia? W Leningradzie np. na dokumenty do Polski czeka się 2—3 dni.

Irena MASŁOWSKA

Wilno

CHAMSTWO NA CO DZIEŃ

Było to w sobotę, 11 września. Poniosłam zasłony okienne do pralni samoobsługowej przy ul. Szaltkalwiu. Po wypraniu wyjmowała je z maszyny do prania zatrudniona tam robotnica. Gdy ujrzałam, że jedna z firan się podarła, z goryczą zwróciłam się do „pomocnicy": ojej, cóż teraz zrobię, nie ma gdzie kupić nowych.

W odpowiedzi, zamiast współczucia i zrozumienia usłyszałam krzyk, obraźliwe słowa, że przynoszą tu stare rzeczy. Kulminacją tego chamstwa był taki oto obrazek: robotnica nieoczekiwanie wyrwała mi z rąk zasłonę i w pasji podarła ją. Taką to mamy kulturę.

Ludwika KOCZAN

Rozmawiała Krystyna ADAMOWICZ

Dziękujemy wszystkim, którzy wczoraj skontaktowali się z nami. Nadal prosimy o szczere wypowiedzi we wszystkich sprawach, które Was cieszą i które irytują. Do usłyszenia w przyszły poniedziałek od godz. 9 do 11, tel. 42-79-04.

Dziennikarze omówili problemy

WILNO, 1 października. W sobotę w Związku Dziennikarzy zakończyła się trwająca dwa dni narada. Uczestniczyli w niej przewodniczący podstawowych organizacji i zjednoczeń tego związku twórczego, do którego należy około 1.500 członków, aktyw Związku z wielu rejonów i miast Litwy. Uczestnicy dyskusji wyrazili zdanie, że obecna organizacja dziennikarzy powinna być zreorganizowana i przejąć funkcje związku zawodowego. Omawiając kwestie etyki dziennikarskiej zaproponowano utworzyć sąd honorowy dziennikarzy.

Z uczestnikami narady spotkał się przewodniczący Rady Najwyższej Litwy Wytautas Landsbergis. Mówiono o aktualiach polityki wewnętrznej i zagranicznej, stosunkach władzy i prasy, wyjaśniano pojęcie jedności i jak zmierzać do niej. O przynależności gazet rejonów i miast, siłach politycznych, ich miejscu w republice i jej parlamencie. W. Landsbergis podkreślił, że prasa powinna ludziom dawać więcej wyjaśnień i konsolidować ich w tym złożonym dla Litwy okresie. Odpowiadając na pytania o przewidzianym na wtorek spotkaniu delegacji Litwy i Związku Radzieckiego, przewodniczący Rady Najwyższej Republiki podkreślił, że nie jest to początek rozmów lecz tylko wstęp do nich.

Dziennikarze republiki spotkali się również z wicepremierem Litwy Romualdasem Ozolasem. Omówiono stosunki między władzą wykonawczą i prasą, politykę podatkową, problemy i znaczenie związków twórczych, zagadnienia etyki politycznej i dziennikarskiej oraz inne.

(ELTA)

PLENUM KC KPL

29 września w Wilnie odbyło się VI plenum Komitetu Centralnego Komunistycznej Partii Litwy. Referat o sytuacji politycznej w republice i dalszym rozwoju KPL wygłosił pierwszy sekretarz KC KPL Algirdas Brazauskas.

O zasadach działalności politycznej, gospodarczej i kulturalnej samodzielnej partii komunistycznej, problemach dalszej reorganizacji i przygotowań do zjazdu na plenum mówili sekretarz KC KPL Powilas Gilys, przewodniczący komisji analizy polityki partii i państwa KC KPL Justinas Karosas, przewodniczący komisji realizowania statutu KC KPL Arwydas Domanskis.

Uczestnicy plenum powzięli uchwałę o dalszym rozwijaniu reorganizacji KPL, oświadczenie w sprawie majątku KPL. Nadzwyczajny zjazd partii postanowiono zwołać w dniach 1—2 grudnia. Zostaną na nim skorygowane nowy program, statut i utworzona nowa praktycznie organizacja polityczna.

(ELTA)

Komisja Państwowa ds. Litwy Wschodniej nie popiera utworzenia polskiej jednostki narodowościowej

(Dokończenie ze str. 1)

W warunkach istniejącego nowego poglądu oficjalnych instytucji Republiki Litewskiej na potrzeby mieszkańców Litwy Wschodniej, na ubolewanie zasługuje tendencja do tego, aby rozwiązywanie istniejących w regionie problemów skierować na drogę formalnego odizolowania, autonomizacji: jest to niczym innym, jak próbą odgrodzenia regionu Litwy Wschodniej od otwierających się perspektyw.

Największą pracą, jakiej dokonano na drodze rozwiązania problemów tego regionu, jest wyjaśnienie realnej sytuacji. Obecnie powstaje możliwość rozstrzygnięcia wszystkiego na podstawie wiedzy, nie zaś domysłów. Państwowa Komisja do spraw Litwy Wschodniej uważa, że musi być kontynuowana praca w zakresie badania problemów regionu i środków ich rozwiązania. Poszukiwania rozwiązań muszą być rozszerzone na samorządy, rząd powinien mieć z nimi stałą operatywną łączność, pozwalającą podejmować zrównoważone uchwały. Zgoda jest możliwa wszędzie, gdy jej się poszukuje.

Dalsze próby realizowania autonomizacji Litwy Wschodniej podejmuje się nie tylko bez wyjaśnienia treści i sensu tego kroku, jego pożytku lub szkodliwości dla Polaków Litwy i miejscowych mieszkańców innych narodowości, lecz ponadto w takim czasie, gdy nie może on być pojmowany inaczej niż jako pomoc [illegible]wnictwu ZSRR w jego rozm[illegible]h z Republiką Litewską. R[illegible]ka Litewska nigdy się nie [illegible]zi na naruszenie integraln[illegible]ej terytorium. Konflikt w regionie jest potrzebny ob[illegible] kierownictwu ZSRR niczy[illegible]owietrze. Spodziewamy się[illegible] Polacy Litwy nie ulegną [illegible]kacjom, nie staną się ka[illegible]em na drodze niepodległoś[illegible] Litwy. Każda kłótnia była[illegible]ecnie zgubna i dla Litwinów dla Polaków. Dla Polaków[illegible]cz tego byłaby związana również z losem prestiżu moralnego. O tym wszystkim powinniśmy pomyśleć niezwykle poważnie.

Wzywam i proponuję, aby nie podejmować żadnych pochopnych decyzji, lecz iść drogą poszukiwania wspólnych zasad. Obecnie istnieje więcej niż kiedykolwiek przedtem przesłanek do przyjaznego życia. Nie ma rzeczy nie do pokonania, jeśli tylko chcemy je pokonać.

(ELTA)

Kiedy zaufamy jedni drugim.

(Dokończenie ze str. 1)

gi na nasze nazwiska, pochodzenie. Rozumiem, że każdy sam deklaruje swoją narodowość, sam się określa. Smuci to, że nieraz brakuje historycznego poglądu na ten swoisty, niegdyś o wielkiej kulturze region. Dziś jedni się ograniczają wyłącznie litewską kulturą, inni — polską. Niedawno oglądałem występy zespołu folklorystycznego z Jaszun. Szkoda, że młodzież naśladuje „Mazowsze", „Śląsk", natomiast nie poszukuje swych korzeni w tym swoistym splocie kultur, piosenek, ubrań swych dziadków i pradziadków.

Część problemów wynika z niezrozumienia, co to jest Wileńszczyzna. Możliwe, iż brakuje wzajemnego zrozumienia, jako że inteligencja, która nie przeciwstawiała języków litewskiego i polskiego, kultury tych dwóch narodów przeważnie wyemigrowała stąd po wojnie. Dzisiaj mieszkańcy Litwy Wschodniej nie potrafią zrozumieć, że te kultury mogą wzajemnie się wzbogacać.

— Dziś dosłownie się walkuje problemy Wileńszczyzny. Są one wszystkim znane, zaś odnoszę wrażenie, że z realną pomocą niekiedy się zwleka...

— Faktycznie mieszkańcy Wileńszczyzny wysuwają wiele uzasadnionych problemów, w których rozwiązywaniu trzeba pomóc na szczeblu państwowym. Wszyscy pochodzimy z tej ziemi, będziemy tutaj wspólnie żyć, więc trzeba się dogadać bez trzeciego „brata", niezależnie czy wywodzi się on ze Wschodu czy z Zachodu. Dziś, powiedziałbym, jest okres przejściowy. Trudno się porozumieć, gdyż nasze państwo, społeczeństwo litewskie nie jest pewne, że gdy poprze te żądania, czy się nie obrócą one przeciwko państwowości Litwy. Kiedy Litwini i Litwa będą pewni, że ich państwo nie jest zagrożone, wówczas z pewnością wiele pomogą innym narodom. Dziś jest stałe ryzyko, bo część ludzi działa w oparciu o wrogie Litwie siły. Myślą, że przemocą potrafią otrzymać od słabej Litwy jakieś przywileje dla siebie czy reprezentowanej przez nich nomenklaturze. Uważam, że Litwy i jej społeczeństwa nikt nie potrafi siłą zmusić do czynienia jakichś ustępstw. Wiecie, że historycznie już tak się złożyło, iż Żmudzini oraz Litwini — to naród uparty. My się trzymamy do ostatniego. Nasz naród zna sobie cenę, nie można go zmusić, trzeba rozmawiać. Jak dzisiaj porozumieją się Litwini i Polacy, tak będą żyć w przyszłości. Wszyscy inni — to obcy, którzy chcą wykorzystać nas w swych interesach. Nie dobierajmy więc wrogich sobie przyjaciół.

— A więc, niby jest to okres przejściowy, kiedy to społeczeństwo litewskie obawia się zagrożenia swej państwowości... Czy nie oznacza to, że Polacy jeszcze długo będą musieli czekać, aż uzyskają wsparcie. To prawda, że rolnik podwileński jest cierpliwy...

— Kiedy przed kilku laty uwypukliły się problemy Litwy Wschodniej, były inne warunki. Wówczas więcej ludzi orientowało się na wrogie nam siły. Teraz stosunek sił zmienił się. Świadczy o tym chociażby zmiana stanowiska ZPL-u. Jednak czy możecie zagwarantować, że ci działacze, którzy początkowo kategorycznie się opowiedzieli przeciwko państwowości Litwy, wzywali na pomoc Związek Radziecki, teraz w głębi duszy zmienili swe zdanie? Równie jak Polacy chcą mieć gwarancje, że nie zostaną wynarodowieni, tak też litewskie społeczeństwo chce mieć pewność, że w przyszłości nikt nie będzie szkodził odrodzeniu jego państwowości. Kiedy zaufamy jedni drugim, problemy przestaną istnieć.

— Ostatnio z trwogą się mówi na Wileńszczyźnie o przewidzianym podziale terytorialno-administracyjnym.

— Idea podziału jest wtórna. Stanowi to wynik, reakcję na ideę tzw. „autonomii". Społeczeństwo litewskie było bardzo zaniepokojone tymi „autonomicznymi" problemami, mówiono bowiem o zamiarach podziału Litwy, dołączenia się do Białorusi. Naturalnie w społeczeństwie zrodziła się myśl, by zapobiec temu drog[illegible]działu administracyjnego[illegible]zą to rozumieć nasi oponenc[illegible]śli się przekonamy, że [illegible] autonomiczny nie zagraża [illegible]orialnej całości Litwy[illegible] potrzeba nowego podziału[illegible]o prawda, jest on nieunikni[illegible] republice, ale jeśli się doga[illegible] między sobą, to na Wileń[illegible]nie można nie uciekać się d[illegible]ian terytorialnych.

— Państw[illegible] Komisja ds. Litwy Wschodn[illegible]aż podsumowuje, widocznie[illegible] pracę...

— Przysz[illegible]liśmy materiał wstępny, z k[illegible] zapoznaliśmy przedstawici[illegible] samorządów Wileńszczyzny[illegible]utowanych do RN RL z ran[illegible] rejonów podwileńskich[illegible]widziano m. in. skorygować [illegible]wę RL o języku pań[illegible]prze[illegible]żyć termin [illegible] rejonach Litwy [illegible]hodniej. Mieszkańcy po[illegible]ólnych jednostek terytori[illegible], gmin będą mogli decyd[illegible] jaki stosować inny język [illegible] państwowego. Co prawda [illegible]nikt nie zabraniał sporządz[illegible]pisów w języku polskim [illegible]adzić wewnętrzną bi[illegible] Komisja zaproponuje kil[illegible]sobów rozwiązań problem[illegible] socjalno-ekonomicznych. [illegible]będę na razie mówić o nich szczegółowo, gdyż nie jest to decyzja ostateczna. Owszem, niezbędne są dotacje dla tego regionu, opracowanie programu jego rozwoju. W kwestii poziomu gospodarczego Wileńszczyzny nie widzę problemu narodowościowego, bo po wojnie Litwa w ogóle nie miała takiej polityki. Jako przykład może służyć polonizacja i rusyfikacja Litwinów z Dziewieniszek, którzy po wojnie posługiwali się jeszcze językiem litewskim. Teraz zaś, niestety... Powiedzmy więc, że w tym kraju ucierpieli zarówno Polacy jak i Litwini. Przecież realnej władzy w swym państwie dotąd nie mieliśmy.

— Czy po 1 października komisja zostanie rozwiązana?

— Uważam, że musi kontynuować pracę. Po pierwsze — wiele nagromadziło się problemów. Nie można ogarnąć ich w ciągu kilku miesięcy. Po drugie — niezbędna jest stała opieka ze strony Rady Ministrów nad wcieleniem w życie zgłoszonych wniosków, propozycji. Problemy Wileńszczyzny niejednokrotnie chyba będą poruszane jeszcze przez jej deputowanych. Więc ta kwestia musi pozostać nadal na porządku dziennym.

— Dziękuję.

Rozmawiała

Jadwiga BIELAWSKA,

kor. „Kuriera Wileńskiego"

Afisz koncertowy października

*** Trzy programy orkiestry symfonicznej * Słynni soliści * Dla miłośników muzyki kameralnej * Rodem z Francji * Wiedeńscy klasycy * Goście z Włoch * Wunderkind.**

W październiku orkiestra symfoniczna Litewskiej Filharmonii Narodowej wykona w Wilnie i Kownie trzy programy. W końcu pierwszej dekady orkiestrą będzie dyrygował maestro z Czech S. Bogunia. Poemat symfoniczny „Karnawał" A. Dworzaka oddzieli od Drugiej symfonii A. Skriabina wiązanka popularnych włoskich arii operowych w wykonaniu solisty naszej opery W. Prudnikowa. W końcu drugiej dekady orkiestra pod dyrekcją J. Domarkasa zainauguruje ciąg cyklu dla młodzieży „Atżalynas". Program tego koncertu wykonają również młodzi soliści — studenci konserwatorium: skrzypaczka S. Maceikaite, śpiewaczka W. UrmanawiczIute, pianistka G. Gedwilaite i fagocista R. Pecziulis.

Na początku trzeciej dekady z orkiestrą pod batutą J. Domarkasa wystąpi śpiewaczka, mieszkająca w Niemczech, Litwinka L. Szukyte.

Litewska Orkiestra Kameralna zaprosi na koncerty w końcu października. Tym razem również w programie wezmą udział wybitni artyści zagraniczni. Mszę Koronacyjną (Krönungsmesse) W. A. Mozarta z orkiestrą wykona chór chłopięcy z Hanoweru pod dyrekcją H. Henniga. Interesujący również będzie solowy program tego zespołu, który zostanie zaprezentowany 25 października w wileńskim kościele św. Jana. Publiczność usłyszy dzieła dawnych polifonistów włoskich i niemieckich oraz pieśni F. Mendelssohna, J. Branhsa oraz ludowe różnych narodów. Przewidziano wiele innych ciekawych programów. W połowie pierwszej dekady w Kownie i Wilnie wystąpi młody kowieński wirtuoz skrzypek W. Czepinskis (pianistka A. Bendoraitiene). Na początku drugiej dekady 6 sonat J. S. Bacha na skrzypce i klawesyn zaprezentują skrzypek prof. R. Katilius i klawesynista G. Kwiklys.

Słuchaczy niewątpliwie powinien zainteresować program francuskiej muzyki i poezji, który wykonują śpiewaczka J. Leitaite i aktor P. Waisieta. Prawdziwa niespodzianka oczekuje w połowie drugiej dekady (13, 14) w Kownie i Wilnie wystąpi gościnnie kwartet wokalny z Nowego Jorku. W programie tego zespołu usłyszymy wybrane pieśni klasyków wiedeńskich (J. Haydna, J. Brahmsa, J. Straussa), pieśni z okresu rewolucji amerykańskiej i utwory Ch. Ivesa oraz murzyńskie spirytuals. Miłośników muzyki fortepianowej zaprosi pianista J. Karnawiczius, który latem tego roku został laureatem pierwszej nagrody międzynarodowego konkursu YKAA w USA. Wykona on popularną „Sonatę księżycową" L. van Beethovena, utwory S. Prokofiewa, F. Schuberta i A. Schönberga.

W końcu drugiej dekady przed swym występem z orkiestrą symfoniczną program kameralny wykona ciesząca się uznaniem w USA i w Europie solistka operowa i śpiewaczka kameralna L. Szukyte. Zaśpiewa dla naszej publiczności utwory J. Brahmsa, F. Poulenca oraz kompozytorów litewskich W. Jakubenasa, W. Klowy i B. Kutawiczlusa. Będzie jej akompaniował mąż — organista, pianista (i wybitny fizyk) W. M. Wasyliunas oraz Kwartet Wileński.

Wspaniałe melodie operowe i instrumentalne usłyszymy na koncertach trzech włoskich artystów w Wilnie (23) i w Kownie (27). Śpiewaczka A. Valdetarra, flecista M. Carbotta i pianistka N. Dellaborra wykonają kantaty G. F. Haendla i J. A. Amon, popularne arie z oper włoskich, utwory instrumentalne.

Zapoczątkowany przez cudowne dziecko W. Czepinskisa abonamentowy cykl utalentowanej młodzieży w połowie trzeciej dekady będzie kontynuował pianista A. Batagow z Moskwy. Panoramę koncertową października zamknie flecista A. Wizgirda wykonując w Wilnie i Kownie czwarty program cyklu „Rozwój muzyki fletowej". Solista zagra utwory mistrzów baroku włoskiego z towarzyszeniem kwintetu smyczkowego.

Antanas KIWERIS,

redaktor muzyczny Filharmonii Narodowej

N[illegible]e taryfy pocztowe

Od 7 pa[illegible]dzi[illegible]ka na Litwie drożeją usł[illegible] poczty. Według nowej taryfy, [illegible]rą wprowadziło Ministerst[illegible] Łączności Republiki Litewskie[illegible] przesłanie zwykłego listu bę[illegible] kosztowało nie 5 lecz [illegible] pocztowej [illegible] nie [illegible]cz 10, banderoli — 40 (było [illegible] kop.). Posyłając przekazy poc[illegible]e za każde 100 rubli trzeba [illegible]ie płacić po 3 (zamiast 2) r[illegible]. Nie zmieniła się opłata za [illegible]ramy.

Co zmusiło [illegible]inisterstwo do podjęcia tych, [illegible]mówiąc delikatnie, niepopu[illegible]ych posunięć? Takie [illegible] [illegible]respondent ELTA Saliamonas Waintraubas zadał wiceministrowi łączności Romanasowi Monkewicziusowi.

„Poczta dotychczas przynosiła straty — powiedział on. — A wydatki rosną. Podrożał transport, nowa technika łączności. Wpłynęło również to, że odtąd Ministerstwo Łączności ZSRR żąda, abyśmy opłacali przewóz i doręczanie przesyłek pocztowych poza granice Litwy, a to wynosi 2 miliony rubli rocznie. Nowe taryfy mają dopomóc poczcie w samodzielnym utrzymaniu się. Nie będą one służyły żadnym innym celom".

Sp[illegible]kania z czytelnikami

Jutro (3 pa[illegible]dziernika) w zjednoczeniu „We[illegible]" odbędzie się spotkanie czy[illegible]ników „Kuriera Wileńskiego" z [illegible]rzedstawicielami naszej redakcji [illegible] ZM ZPL. Zorganizowane zo[illegible]ło przez Koło ZPL zjednocze[illegible]. Po spotkaniu wystąpi „Kape[illegible] Wileńska". Początek — o god[illegible] 18.30.

Podobna imp[illegible]za odbędzie się w najbliższy czwartek (4 października) w Wileńskim Zakładzie Podzespołów Radiowych (pocz. o godz. 15.30). Organizator — Koło ZPL zakładu.

Jako część rozrywkowa — wyświetlenie polskiego filmu fabularnego „Wyjście awaryjne".

Inf. wł.

W [illegible]prawie wyjazdów do NRD

Ministerstwo [illegible]praw Zagranicznych Republi[illegible] Litewskiej powiadamia, że o[illegible] 3 października roku bieżącego [illegible] na terytorium Niemieckiej R[illegible]publiki Demokratycznej mo[illegible]na będzie wjechać mając tylko wizę wjazdową Republiki Federalnej Niemiec. Taką decyzję podjęto na naradzie przedstawicieli ministerstw spraw zagranicznych ZSRR i RFN w kwestiach konsularnych. Nowy tryb będzie stosowany wobec osób wyjeżdżających prywatnie i w delegacjach służbowych.

Informujemy, że od 3 października br. wobec obywateli republiki, którzy przybyli na terytorium obecnej NRD, nie będą stawiane dodatkowe wymagania.

Przedstawiciele ministerstw spraw zagranicznych ZSRR i RFN kontynuują konsultacje, toteż o ewentualnych zmianach powiadomi się osobno.

Wydział prasowy MSZ RL —

ELTA

Ustawa Republiki Litewskiej o partiach politycznych

Różnorodność partii politycznych zapewnia demokratyczność systemu politycznego Republiki Litewskiej. Partie polityczne zrzeszają obywateli Republiki Litewskiej dla realizowania wspólnych celów politycznych, pomagają kształtować i wyrażać interesy i wolę polityczną obywateli Litwy.

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej, dążąc do zagwarantowania równouprawnienia partii politycznych i zapewnienia tego, aby ich działalność służyła umacnianiu niepodległego demokratycznego Państwa Litewskiego oraz postępowi społecznemu, uchwala i ogłasza niniejszą ustawę.

I. ZASADY OGÓLNE

ARTYKUŁ 1. Prawo zrzeszania się w partiach politycznych

Obywatele Republiki Litewskiej mają prawo do zrzeszania się w partiach politycznych i uczestniczenia w ich działalności. Członkiem partii politycznych może być tylko obywatel Republiki Litewskiej, mający aktywne prawo wyborcze.

Jednocześnie obywatel Republiki Litewskiej może być członkiem tylko jednej partii politycznej.

ARTYKUŁ 2. Podstawy działalności partii politycznych

Partie polityczne działają, przestrzegając Tymczasowej Ustawy Zasadniczej Republiki Litewskiej, niniejszej ustawy oraz innych i swą działalność opierają na statucie (statusie) partii zarejestrowanym w ustalonym trybie.

Na terytorium Republiki Litewskiej nie mogą być zakładane i działać partie polityczne innych panstw, ich pododdziały i organizacje.

Zabrania się zakładania i działalności partii politycznych, w których dokumentach programowych propaguje się lub praktykuje się w działalności rasową, religijną, socjalną, klasową nierówność i nienawiść, metody rządzenia autorytatywnego lub totalitarnego, zagarniania władzy przemocą, prapagowania wojny i przemocy, naruszenia praw i swobód człowieka, inne idee oraz działania, sprzeczne z ustrojem konstytucyjnym Republiki Litewskiej i nie dające się pogodzić z powszechnie uznanymi normami prawa międzynarodowego.

Kierownicze organy partii politycznej muszą się znajdować wyłącznie na terytorium Republiki Litewskiej.

II. ZAKŁADANIE PARTII POLITYCZNYCH, WSTRZYMANIE I PRZERWANIE ICH DZIAŁALNOŚCI

ARTYKUŁ 3. Zakładanie partii politycznych

Dla założenia partii politycznej jest nieodzowne, aby miała na Litwie co najmniej 400 założycieli, zatwierdzony na swym zjeździe lub konferencji statut (status), program i wybrane organy kierownicze.

Program i statut (status) zakładanej partii nie mogą być sprzeczne z ustawami Republiki Litewskiej.

ARTYKUŁ 4. Rejestracja partii politycznych

Partie polityczne rejestruje Ministerstwo Sprawiedliwości Litwy.

Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Litewskiej rejestruje partie polityczne nie później niż w ciągu miesiąca od dnia zgłoszenia statutu (statusu), programu, protokołu konferencji lub zjazdu, jeżeli nie zostały naruszone wymagania artykułów 1, 2 i 3 tej ustawy.

Nazwa i symbolika rejestrowanej partii politycznej powinny się różnić od nazwy i symboliki zarejestrowanych już partii politycznych.

W razie odmowy zarejestrowania partii politycznej, powiadamia się o tym pisemnie w terminie trzech dni założycieli z podaniem przyczyn odmowy.

O zmianach statutu (statusu), czy programu partie polityczne powinny pisemnie w terminie 15 dni powiadomić Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Litewskiej z przedłożeniem mu dokumentów wskazanych w drugiej części tego artykułu.

Jeżeli partia polityczna zmieniła nazwę, to dokonuje się jej ponownej rejestracji w trybie ustalonym przez tę Ustawę.

Partia polityczna i wskazane w jej statucie (statusie) organizacje mają osobowość prawną od dnia zarejestrowania partii.

ARTYKUŁ 5. Wstrzymanie działalności partii politycznych

Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Litewskiej wstrzymuje działalność partii politycznej, jeżeli narusza ona Tymczasową Ustawę Zasadniczą Republiki Litewskiej lub tę Ustawę.

Ministerstwo Sprawiedliwości po uzyskaniu informacji o naruszeniu ustawy, pisemnie powiadamia o tym organy kierownicze partii, wskazując, jakie wymagania ustaw zostały naruszone i ustalając termin usunięcia naruszeń. Jeżeli w ustalonym terminie naruszenie nie zostanie usunięte, to wstrzymuje się działalność partii politycznej.

W okresie kampanii wyborczej działalność partii politycznej może wstrzymać wyłącznie Sąd Najwyższy Republiki Litewskiej.

Po wstrzymaniu działalności partii politycznej zabrania się jej korzystać z wszelkich środków masowego przekazu, prowadzić agitację i propagandę, uczestniczyć w wyborach.

Działalność partii politycznej nie może być wstrzymana na okres dłuższy niż sześć miesięcy. Jeżeli partia polityczna po tym, gdy działalność jej zostanie wstrzymana, nie usuwa naruszeń i w ciągu roku od dnia wstrzymania jej działalności znowu narusza ustawy Republiki Litewskiej, to działalność partii wstrzymuje się na rok.

Po usunięciu naruszeń partia polityczna zawiadamia o tym Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Litewskiej, które po otrzymaniu takiego zawiadomienia w terminie pięciu dni zezwala partii politycznej na kontynuowanie działalności.

ARTYKUŁ 6. Zakończenie działalności partii politycznych

Działalność partii politycznej kończy się:

1) Jeżeli partia przerywa swą działalność w trybie ustalonym w statucie (statusie);

2) Jeżeli działalność partii przerywa Sąd Najwyższy Republiki Litewskiej.

ARTYKUŁ 7. Przerwanie działalności partii politycznych

Na wniosek Ministerstwa Sprawiedliwości Republiki Litewskiej Sąd Najwyższy Republiki Litewskiej może przerwać działalność partii politycznej, jeżeli po powtórnym wstrzymaniu działalności w okresie roku narusza Tymczasową Ustawę Zasadniczą lub tę Ustawę.

ARTYKUŁ 8. Tryb zaskarżenia

Odmowa zarejestrowania partii politycznej, wstrzymanie jej działalności mogą być zaskarżone w Sądzie Najwyższym Republiki Litewskiej, który w trybie nadzwyczajnego postępowania sądowego rozpatruje skargę w ciągu 3 dni.

III. GWARANCJE DZIAŁALNOŚCI PARTII POLITYCZNYCH

ARTYKUŁ 9. Wolność działania partii politycznych

Wszystkie partie polityczne na terytorium republiki działają swobodnie i samodzielnie. Organom państwowym, przedsiębiorstwom, instytucjom i organizacjom, jak też organizacjom społecznym i poszczególnym osobom urzędowym zabrania się wtrącania do spraw wewnętrznych partii politycznych. Osoby, utrudniające działalność partii politycznej, odpowiadają zgodnie z ustawodawstwem Republiki Litewskiej.

Organy państwowe, przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje, organizacje społeczne, inne partie polityczne, jak też osoby powinny zrekompensować szkody materialne i moralne wyrządzone partii politycznej nieprawnymi działaniami.

ARTYKUŁ 10. Ograniczenie działalności politycznej

Struktura organizacyjna partii politycznych opiera się wyłącznie na zasadzie terytorialnej. W zespołach pracowniczych nie mogą być zakładane i działać organizacje partii politycznych.

Oficerowie i wojskowi służby nadterminowej ochrony kraju Republiki Litewskiej, kadrowi pracownicy służb spraw wewnętrznych i bezpieczeństwa państwowego, sędziowie, prokuratorzy, śledczy nie mogą być członkami partii politycznych.

Członkostwo osób w partii politycznej, powołanych w trybie ustalonym przez ustawę do odbycia służby ochrony kraju, mianowanych przez Radę Najwyższą lub rząd Republiki Litewskiej na urzędy w Departamentach Ochrony Kraju i Bezpieczeństwa Państwowego, w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych, w Prokuraturze, jak też osób urzędowych kontroli państwowej zawiesza się na cały okres służby lub pracy.

Osoba, której członkostwo w partii politycznej zostało zawieszone, nie może wybierać lub być wybieraną do organów partii politycznej, lub jej organizacji oraz wykonywać ich poleceń.

ARTYKUŁ 11. Własność partii politycznych

Na prawach własności do partii politycznej mogą należeć budynki, urządzenia, wydawnictwa, drukarnie, środki transportu i inne obiekty, jak też inny majątek potrzebny do realizowania zadań przewidzianych w ich statucie (statusie).

Prawa własności partii politycznych regulują ustawy Republiki Litewskiej.

Partie polityczne mają prawo do korzystania z budynków i innego majątku na podstawie umowy o wypożyczeniu lub wynajmu z organizacjami państwowymi i społecznymi, przedsiębiorstwami i obywatelami.

Środki partii politycznych tworzą składki ich członków, dochody płynące z działalności wydawniczej, środki przekazane w darze przez obywateli i organizacje społeczne oraz inne uzyskane prawnie środki.

Organy władzy państwowej i administracyjnej, przedsiębiorstwa, instytucje i organizacje państwowe nie mają prawa, aby w jakiejkolwiek postaci lub sposób finansować partie polityczne, ich organizacje, jak też deputowanych lub ich grup, reprezentujących partie polityczne.

Partie polityczne nie mogą otrzymywać środków lub innego majątku, które przydzielają organy władzy lub administracji, organizacje państwowe lub fundacje innych państw.

Partie polityczne mogą otrzymywać środki lub inny majątek od organizacji międzynarodowych, organizacji, fundacji pozarządowych i osób tylko w trybie ustalonym przez ustawy Republiki Litewskiej.

Nieprawnie pozyskane środki i majątek na podstawie decyzji sądu są przekazywane na własność Republiki Litewskiej.

Członek partii nie ma prawa do majątku partii politycznej i nie odpowiada za długi partii politycznej.

ARTYKUŁ 12. Prawo do otrzymania środków z budżetu państwowego

Partie polityczne reprezentowane w Radzie Najwyższej Republiki Litewskiej, mają prawo w trybie ustalonym przez ustawę otrzymywać dotacje z budżetu państwowego Republiki Litewskiej.

ARTYKUŁ 13. Kontrola działalności finansowej partii politycznych

Działalność finansową partii politycznych kontrolują instytucje finansowe republiki. Partie polityczne co roku, nie później jak do 1 lutego przyszłego roku, składają instytucjom finansowym deklarację o rocznej działalności finansowej, podają do wiadomości publicznej dochody swego budżetu i ich źródła, wydatki oraz ich przeznaczenie.

ARTYKUŁ 14. Prawo do udziału w prowadzeniu spraw państwowych

Wszystkie partie polityczne mają równe prawo do udziału w wyborach organów władzy państwowej. W czasie wyborów kandydatom na deputowanych wszystkich partii politycznych stwarza się jednakowe możliwości bezpłatnego korzystania z państwowych środków masowego przekazu w trybie ustalonym przez ustawy o wyborach Republiki Litewskiej.

Partie polityczne mają prawo inicjatywy ustawodawczej w osobie swych organów republikańskich.

ARTYKUŁ 15. Prawo do tworzenia koalicji, sojuszów partii politycznych

Partie polityczne mają prawo do tworzenia koalicji, sojuszów, bloków wyborczych.

ARTYKUŁ 16. Prawo do upowszechniania informacji o działalności partii politycznej

Partie polityczne mają prawo, aby bez przeszkód pisemnie, słownie lub w inny sposób upowszechniać informacje o swej działalności, propagować idee, cele i program partii politycznej.

Partie polityczne mają prawo do zakładania środków masowego przekazu, z wyjątkiem radia i telewizji, jak też korzystania w ustalonym trybie z prasy i innych państwowych środków masowego przekazu.

ARTYKUŁ 17. Prawo do organizowania masowych imprez

W trybie ustalonym przez ustawy Republiki Litewskiej partie polityczne mają prawo urządzania wieców, demonstracji, zgromadzeń i innych masowych imprez.

ARTYKUŁ 18. Odpowiedzialność partii politycznych

Partia polityczna, która nieprawnymi działaniami wyrządziła szkodę materialną lub moralną państwu, jego przedsiębiorstwom, instytucjom i organizacjom, obywatelom, innym partiom politycznym lub organizacjom społecznym, powinna ze swego majątku zrekompensować tę szkodę w trybie ustalonym przez ustawy Republiki Litewskiej.

IV. ZASADY KOŃCOWE

ARTYKUŁ 19. Więzi międzynarodowe partii politycznych

Partie polityczne mają prawo do utrzymania więzi z partiami politycznymi innych państw, organizacjami międzynarodowymi i innymi.

ARTYKUŁ 20. Kontrola działalności partii politycznych

Ministerstwo Sprawiedliwości Republiki Litewskiej kontroluje, czy partie polityczne nie naruszają ustaw Republiki Litewskiej.

Prawo żądania wstrzymania lub przerwania działalności partii politycznej ma Prokurator Generalny Republiki Litewskiej. W sprawie wstrzymania lub przerwania działalności partii politycznych mogą zwracać się inne partie polityczne.

Żądanie lub zwrócenie się w sprawie wstrzymania lub przerwania działalności partii politycznej musi być rozpatrzone w terminie miesiąca od dnia jego otrzymania.

Przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej

W. LANDSBERGIS

Wilno, 25 września 1990 r.

* * *

Rada Najwyższa Republiki Litewskiej powzięła uchwałę o wprowadzeniu w życie Ustawy Republiki Litewskiej o partiach politycznych. W niej powiedziano:

1. Ustalić, że partie polityczne, które przed wejściem w życie tej Ustawy zostały zarejestrowane w trybie określonym przez ustawy Republiki Litewskiej, nie potrzebują rejestrować się ponownie.

2. Zobowiązać partie polityczne Republiki Litewskiej, aby do 1 stycznia 1991 r. uzgodniły swe statuty (statusy) i programy z tą ustawą i przedłożyły Ministerstwu Sprawiedliwości Republiki Litewskiej.

SPORT

Festyn gier ludowych

Mieli powody, by popaść w tarapaty nie lada organizatorzy zapowiedzianego na minioną niedzielę w Białej Wace festynu gier ludowych. W sobotę przez dzień cały lało jak z jesiennego cebra, w niedzielę też nic nie wskazywało, że pogoda się poprawi: ranek siąpił kapuśniaczkiem. Dopiero koło południa niebo się przetarło i można było odetchnąć z ulgą. Ten deszczowy maraton musiał jednak zrobić swoje: przerzedzając szeregi zarówno uczestników jak też widzów.

Ostatecznie na starcie stanęło 5 zespołów — reprezentacje Wileńskiej Wyższej Szkoły Rolniczej, kołchozów „O pokój" i im. Mielnikaite w rejonie solecznickim, goście z Grodna oraz, oczywiście, team gospodarzy. Było na co popatrzeć: na „kto pierwszy" noszono łyżką wodę, by napełnić szklanki, biegano w workach i rzucano obręczą na wzór arkanu na wbite w ziemię kołki, okładano się workami z trocinami na równoważni, a wygrywał ten, kto rywala z niej szybciej strącał na ziemię. Wielkie emocje towarzyszyły tym zmaganiom, a ich ferwor udzielał się też zebranym. Po summa summarum najlepiej wypadli gospodarze — reprezentanci z Białej Waki, gromadząc łącznie 25 pkt i wyprzedzając rywali z kołchozu im. Mielnikaite oraz Grodna, którzy zgromadzili po 20 pkt.

Mogła przypaść do gustu widzom też część kulturalna festynu, jako że na przemian grała kapela z Solecznik, śpiewały kobiety z Małych Solecznik, a końcowym akordem był (gorąco zresztą oklaskiwany) występ zespołu „Solczanie".

W sumie wyszła impreza na ludowo, z którą w parze z powodzeniem iść może przymiotnik „udana". Zebrani, a byli to w przeważającej większości mieszkańcy wsi, rozprostowali karki od codziennego kieratu, a jedząc szaszłyk czy też spożywając duchową strawę przyzapomnieli na godzin parę o tegorocznej jakże im dającej się we znaki jesieni. A o to przecież organizatorom, wśród których pierwsze skrzypce grała rada osiedlowa w Białej Wace, chodziło.

Henryk MAŻUL

NA ZDJĘCIACH: festyn czas zacząć; fragmenty sportowej rywalizacji na ludowo.

Fot. **Walery Charin**

WALCZYLI SAMBIŚCI

Nieczęsto gości Wileński Pałac Sportu sambistów. Tym bardziej w towarzystwie międzynarodowym, jak to miało miejsce ubiegłej soboty, kiedy to na matach o miejsce na podium walczyli reprezentanci Federacji Rosyjskiej, Moskwy, Mongolii, Polski, Łotwy i Litwy.

Zwycięzcami w poszczególnych kategoriach zostali: waga do 52 kg — D. Delgerbajar (Mongolia), waga do 57 kg — S. Juniewicz (Wilno), waga do 62 kg — W. Strelan (Wilno), waga do 68 kg — R. Matulis (Wilno), waga do 74 kg — A. Bertulis (Kłajpeda), waga do 82 kg W. Michiejew (Federacja Rosyjska), waga do 70 kg — G. Mineikis (Wilno), waga do 100 kg — R. Rocewiczius (Kłajpeda), waga ponad 100 kg — M. Suboczius (Wilno). S. Juniewicz oraz G. Mineikis są wychowankami A. Mieczkowskiego, świetnego przed laty judoka i sambisty, członka zarządu klubu sportowego Polaków na Litwie „Polonia".

Polskę w tym turnieju reprezentowali sambiści z Gdańska. Raczej judocy — poprawiłby chyba w tym miejscu prezes Okręgowego Związku Judo w Gdańsku Pan M. Kaczmarek. W Gdańsku bowiem jest tak, że judo ma bogate tradycje (tamtejsi zawodnicy broniąc barw Polski sięgali na tatami po wawrzyny w mistrzostwach Europy, mistrzostwach świata oraz Igrzyskach Olimpijskich), a sambo dotąd jakoś nie cieszy się popularnością. Na turniej do Wilna przyjechali zatem... judocy wtajemniczeni w arkana tej dyscypliny przez Mieczkowskiego, który tego roku wraz z trzema zawodnikami był w Gdańsku, pokazując polskim przyjaciołom, co to jest sambo.

Nauka, jak widać, w las nie poszła, jako że w sobotę z 9 startujących gdańszczan na podium załapali się A. Jasiński (2 lokata w wadze do 62 kg), R. Laskowski (3 lokata w wadze do 68 kg), A. Maj (3 lokata w wadze do 90 kg) oraz T. Tybuś (3 lokata w wadze ponad 100 kg).

Organizatorzy turnieju naprawdę stanęli na wysokości zadania, czego się nie da, niestety, powiedzieć o widzach. Zmaganiom na matach towarzyszyły rozległe puste prawie trybuny pałacu sportu.

CIASNO W CZOŁÓWCE

W końcu ubiegłego tygodnia odbyło się kilka spotkań w piłkarskiej ekstraklasie Związku Radzieckiego. A oto szczegóły: „Spartak" — „Ararat" — 4:0, „Metallist" — „Torpedo" — 2:1, „Czernomorec" — „Rotor" — 0:0, „Spartak" — „Dynamo" Moskwa — 1:1.

Aktualnie na prowadzeniu z dorobkiem 32 pkt plasuje się kijowskie „Dynamo". CSKA, „Spartak" i „Dynamo" Moskwa notują po 27 pkt.

Inf. wł. i TASS

Pogoda w październiku

Wrzesień zgodnie ze wszystkimi oznakami meteorologicznymi był prawdziwym miesiącem jesiennym. Temperatura tylko w ciągu kilku dni podnosiła się powyżej 15 stopni, a zimny deszcz padał prawie codziennie.

Nadszedł październik uważany za najbardziej jesienny miesiąc. Drzewa zrzucają swe jaskrawe szaty i w przyrodzie góruje gama szarych barw, gdyż w ostatniej dekadzie miesiąca, gdy średnia temperatura dzienna spada poniżej 5 stopni, kończy się wegetacja roślinności. Średnia temperatura października wynosi plus 6—8 stopni.

Co 4 lata zdarza się zimny październik, gdy średnia temperatura jest niższa od przeciętnej wieloletniej o 2—3 stopnie. Taki bardzo zimny październik mieliśmy w 1976 r., gdy od trzynastego średnia dzienna wynosiła poniżej zera. Najniższa temperatura była w roku 1956, gdy spadła do 9—15, a we wschodnich rejonach do 12—16 stopni zimna.

Ciepły październik zdarza się również często, jak zimny. W niektórych dniach temperatura dochodzi do 21—26 stopni ciepła. Najniższą temperaturę października zanotowano w 1942 roku.

Średnio co drugi dzień października pada deszcz i suma opadów wynosi 45—63 mm, tylko na zachodnim wybrzeżu 70—90 mm.

Zwykle w ciągu jednego — dwóch dni spada śnieg, ale w niektórych latach bywa nawet 6—8 takich dni. Jest więcej mglistych dni, a burze bywają rzadko.

Ośrodek Hydrometeorologiczny Związku Radzieckiego prognozuje, że w październiku 1990 r. średnia temperatura wyniesie 6—8 stopni.

Eugenia SZAKALYTE,
inżynier-synoptyk Ośrodka Hydrometeorologicznego

Bestseller w audycji polskiej

Od dzisiaj polski program Radia Litewskiego rozpoczyna nadawanie w odcinkach książki polskiego dziennikarza Janusza Rolickiego pt. „Edward Gierek: przerwana dekada". Przypominamy, że audycja polska transmitowana jest w II programie RL od godz. 18.30.

Inf. wł.

Przysłowia miesiąca

— Październik wietrzny i mroźny, styczeń, luty nie groźny.

— Październik chodzi po kraju, wypędza ptactwo z gaju.

— Gdy w październiku liść drzewa się trzyma, będzie lekka zima.

— Październik pogodny, to roczek urodny.

— W końcu października, gdy często deszcz pada, roczek się następny dobrze zapowiada.

— Miesiąc październik, obraz marca wierny.

— Kiedy zając w październiku letnią suknię nosi, tedy zima swój początek bardzo późno zgłosi.

— Październik gdy grzmotem na wschodzie naprawi, burzy nas wielkich i wiatrów nabawi.

— Na świętego Franciszka (4) chłop już w polu nic nie zyska.

— Na Emila (11) babie lato się przesila.

— Na Edwarda (13) bywa jesień twarda.

— Na świętą Tereskę (15) załóż ciepłą kieskę.

— Kto sieje na świętą Jadwigę, ten zbiera z pola figę.

— Na Szymona i Judy (28) spodziewaj się śniegu, grudy.

— Na świętego Szymona, babie lato kona.

Dobrał
Kasper KARAŹNIEWICZ

Redaktor
Zbigniew BALCEWICZ

EKRANY

LIETUWA — **„Piraci"** (2 odc.) — o 11, 13.30, 16, 18.30, 21.
HELIUS (Moskwa) — I sala — **„Skazany na samotność"** — o 10.20, 12.20, 14.20, 16.20, 18.20, 20.20. II sala — **„Tootsi"** — o 11, 13, 15, 17, 19, 21.
PERGALE — **„Skazany na samotność"** — o 11, 12.45, 17, 18.45. **„Jezus"** (w jęz. lit.) — o 14.40, 20.30.
WIDEOSEANSE — **„Ucieczka z Alcatrazu"** — o 13.30, 15.45. **„Polowanie na indyczki"** — o 18, 20.
WILNIUS — **„Kochajmy"** — o 11, 13, 15, 17, 19, 21. 4—7.X — Na ekranie niezapomniane filmy: Barbara Streisand w musicalu **„Śmieszna dziewczyna"** (2 odc.) — o 11, 14, 17, 20.
WIDEOSEANSE — 2—3.X — Amerykańskie kreskówki — o 11.45, 13.45, 15.45, 17.45, 19.45; 4—7.X — o 12.45, 15.45. 2—3.X — **„Lewiatan"** — o 21.30; 4—7.X — o 17.30, 20.30.
WINGIS — Show rozrywkowe: **„Zabawy muzyczne"** — o 11.30, 12.30, 16.30, 18.30. **„Spodnie"** — o 14.30, 20.30.
WIDEOSEANSE — **„Bruce Lee i prawo Shaolinu"** — o 15, 17. **„Melodia miłości"** (dla dorosłych) — o 19, 21.
LAZDYNAI — 2—5.X — **„Skazany na samotność"** — o 12, 14, 16, 18, 20; 6, 7.X — o 10.30, 18.30. 6, 7.X — **„Pojedynek"** — o 12.30, 14.30, 16.30, 20.30.
WIDEOSEANSE — 2—5.X — **„Gra, która nazywa się śmierć"** Film 1 — o 15; 6, 7.X — o 13, 15. 2—7.X — **„Kaligula"** (dla dorosłych) — o 17, 19, 21.
TAIKA — **„Błękitna przepaść"** — o 14, 20.30. **„Szuler"** — o 16.30, 18.30. 6, 7.X — **„Srogi Bambr"** (kreskówki, w jęz. lit.) — o 12 (dla dzieci).
WIDEOSALON — **„Zębaciki-2"** — o 13, 15.30. T. Balton, J. Collins w filmie **„Grzechy"**, filmy 1, 2 — o 17.45; film 3 — o 21.30.
AIDAS — **„Dziewczęta z Rochefort"** (2 odc.) — o 16. **„Pułapka na samotnego mężczyznę"** — o 18.40, 20.40.
DRAUGYSTE — **„Jezus"** — o 11, 16.40, 20.40. **„Kochajmy"** — o 13.20, 19. **„Nie płacz, wiewióreczko"** (dla dzieci) — o 15.10.
AUSZRA — **„Błękitna przepaść"** — o 10.30, 14.50, 19. **„Pułapka na samotnego mężczyznę"** — o 12.40, 17, 21.10.
WIDEOSALON — **„Igranie ze śmiercią"** — o 10.45. **„Martwy upał"** — o 15, 17.10, 19.10. **„Wszystkiemu jest winne Rio"** — o 21.15.
PLANETA — Festiwal filmów czeskich i słowackich: **„Niewidzialny"** — o 14. **„Skowronki na nitkach"** — o 16. **„Błazen i królowa"**, **„Praga — niespokojne serce Europy"** (dok.) — o 20.
ADRIA (Spalis) — **„Skończeni oszuści"** — o 16.15, 18.30, 20.45; 6, 7.X — o 14, 16.15, 18.30, 20.45.
TEWYNE — Wideosala — **„Nindzia w polach śmierci"** — o 12. **„Śmierć ponad niesławę"** — o 14. **„Jackson zwany „Motorem"** — o 16. **„Dzikie gęsi-2"** — o 18. **„Bilitis"** (dla dorosłych) — o 20.

TELEWIZJA

WTOREK, 2 PAŹDZIERNIKA
PROGRAM REPUBLIKAŃSKI

7.45 — Na dzień dobry. 8.10 — Studio sportowe. 8.40 — 01, 02, 03. 9.10 — Film fab. 18.00 — Film dok. 18.30 — Reforma gospodarcza. 19.00 — Wiadomości. 19.15 — Problemy filozofii. 20.15 — Dobranocka. 21.00 — Panorama. 21.30 — Aktualia. 21.45 — Szanujmy słowo. 21.50 — Film fab. „Assa". Odc. 2. 23.00 — Koncert. 23.15 — Wiadomości wieczorne. 23.25 — Dobranocka.

I OGÓLNOZWIĄZKOWY

5.30 — 120 minut. 7.30 — Kreskówka. 7.45 — TV film fab. „Wielka pauza". Odc. 2. 8.55 — I. Andronikow — „Wspomnienia o Wielkiej Sali". 10.25 — Godzina dla dzieci (z lekcją francuskiego). 11.25 — Collage. 11.30 — Czas. 12.00 — To było... było. 14.30 — Służba nowości TV. 14.45 — Magazyn „TeleEko". 15.15 — TV film dok. 16.15 — Przedstawienie cyrkowe. 16.30 — Kongres chórów dziecięcych. 17.00 — Dialogi polityczne. 18.10 — Koncert. 18.20 — Rozmowy niedyplomatyczne. 18.50 — TV film fab. „Wielka pauza". Odc. 2. 20.00 — Czas. 20.40 — Program muzyczny „Akcent". 21.10 — Program literacko-artystyczny „Słowo". 23.10 — Służba nowości TV. 23.35 — Film fab. „Gospodyni domu dziecka". Odc. 2. 1.10 — Program sportowy. 1.40 — „Wernisaż estradowy".

II OGÓLNOZWIĄZKOWY

7.00 — Gimnastyka poranna. 7.15 — Film n.-p. 7.35, 8.35 — Otaczający nas świat. Dla kl. I. 7.55 — Film n.-p. 8.05, 9.05 — Język francuski. 8.55 — Film n.-p. 9.35, 10.35 — Muzyka dla kl. VI. 10.05 — Nasz sad. 11.05 — TV film fab. „Od wieczora do południa". Odc. 1. 12.10 — Gimnastyka rytmiczna. 12.40 — TV film „Szczęście osobiste". Odc. 1 i 2. 16.00 — TVR Udmurckiej ASRR. 16.25 — Film n.-p. „Zakazane miasto" z cyklu „Kultura Chin". Odc. 3, 4. 17.30 — Czas. 18.00 — TV i R Dagestańskiej ASRR. 18.15 — Mistrzostwa ZSRR w hokeju na lodzie. „Dynamo" (Moskwa) — „Chimik". Tercje II i III. Podczas przerwy — o 18.50 — Dobranocka. 19.45 — Międzynarodowy turniej tenisowy kobiet. 20.35 — Collage. 20.40 — Na sesji Rady Najwyższej ZSRR. 21.40 — Dziennik sesji Rady Najwyższej RFSRR. 22.40 — TV film fab. „Od wieczora do południa". Odc. 2.

TELEWIZJA POLSKA
PROGRAM I

10.00 — Wiadomości poranne. 10.10 — Domowe przedszkole. 10.35 — „Dynastia" (44) — serial prod. USA. 13.00 — 16.55 — Telewizja edukacyjna. 17.00 — Wiadomości. 17.10 — Video-Top. 17.20 — Dla dzieci: Tik-Tak. 17.50 — Kino Tik-Taka: „Misia Yogi wyprawa po skarby" — film animowany prod. USA. 18.15 — Teleexpress. 18.30 — „10 minut". 18.45 — Portrety „Theatrum wyobraźni Henryka Siemiradzkiego" — film dok. 19.45 — XII Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina. 20.15 — Dobranoc. 20.30 — Wiadomości. 20.50 — Spotkanie z ministrem Jackiem Kuroniem. 21.05 — „Dynastia" (44) — serial prod. USA. 21.55 — Listy o gospodarce. 22.15 — „Walka o demokrację" (5) — film dok. prod. angielskiej. 23.20 — Czarno na białym czyli o co chodzi górnikom. 23.50 — Wiadomości wieczorne. 0.05 — Ring: I Festiwal Artystów Chrześcijan.

ŚRODA, 3 PAŹDZIERNIKA
PROGRAM REPUBLIKAŃSKI

7.45 — Dzień dobry. 8.10 — Zdrowie. 8.40 — Zaprasza „Siabryna". 9.00 — Film fab. „Assa". Odc. 2. 18.00 — Uczymy się rozmawiać po francusku. 18.30 — Człowiek i prawo. 19.15 — Wiadomości. 19.30 — Parlament. 20.30 — Dobranocka. 21.00 — Panorama. 21.30 — Reportaż z konferencji prasowej. 21.45 — Szanujmy słowo. 21.50 — Program ekonomiczno-publicystyczny. 22.50 — Program sportowy. 23.15 — Wiadomości wieczorne. 23.30 — Dobranocka.

I OGÓLNOZWIĄZKOWY

5.30 — 120 minut. 7.35 — Kongres klubów dziecięcych. 8.05 — Słowo. 10.05 — Gra L. Timofiejewa. 10.25 — Klub podróżników. 11.30 — Czas. 14.30 — Służba nowości TV. 14.45 — Film dla dzieci. 15.50 — Koncert. 16.30 — Godzina dla dzieci (z lekcją języka angielskiego). 17.30 — Czas. 18.00 — Puchar Europy w piłce nożnej „Spartak" (Moskwa) — „Sparta" (Praga). Podczas przerwy o 18.45 — Aktualny wywiad. 20.00 — Czas. 20.40 — Collage. 20.45 — Puchar Zdobywców Pucharów w piłce nożnej „Dynamo" (Kijów) — „Kuopio Palloseura" (Finlandia). 22.25 — Szczeble. 23.40 — Służba nowości TV. 0.05 — TV film fab. „Inspektor Łosiew". Odc. 1. 1.15 — W. Spiwakow i „Mistrzowie Moskwy". 2.05 — Spektakl Centralnego Teatru Lalek.

TELEWIZJA POLSKA
PROGRAM I

10.00 — Wiadomości. 10.10 — Domowe przedszkole. 10.35 — Film fab. 12.10 — „Po sześćdziesiątce" — program dla wszystkich. 13.00 — 16.55 — Telewizja edukacyjna. 17.00 — Wiadomości. 17.15 — Video-Top. 17.20 — Dla młodych widzów: Sami o sobie. 17.45 — Kino nastolatków: „Karino" (5) — serial TP. 18.15 — Teleexpress. 18.30 — Wyniki Express i Super Lotka. 18.30 — Rolnicze rozmaitości. 18.45 — Klinika zdrowego człowieka. 19.05 — Sprawa dla reportera. 19.45 — XII Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina. 20.15 — Dobranoc. 20.30 — Wiadomości. 21.05 — „Max i Helena" — film fab. prod. USA. 22.40 — Program publicystyczny. 23.40 — Wiadomości wieczorne. 23.55 — „Rawa blues-90" — program rozrywkowy.

Kalendarium

* Wtorek (2.X) jest 275 dniem 1990 r. Do końca roku 90 dni.
* Znak zodiaku — Waga (23.IX—23.X).
* Imieniny: Teofila, Dionizego, Sławoja.
* Wschód Słońca — 7.24, zachód — 18.55. Długość dnia 11 godz. 31 min.

* * *

Litewska Służba Hydrometeorologiczna przewiduje na 2 października zachmurzenie zmienne, opady, wiatr północno-zachodni, północny, umiarkowany, temperatura 9—14 stopni.

W ciągu następnych dwóch dni temperatura w nocy 2—7, miejscami przymrozki do —2 stopni, w dzień 9—14 stopni.

Zespół Wileńskiej Wyższej Szkoły Rolniczej głęboko ubolewa z powodu przedwczesnego zgonu wieloletniego pracownika
Wacława ŚNIEŻKI
oraz składa wyrazy szczerego współczucia Rodzinie Zmarłego.

KUPIĘ
stary dom w okolicach Ławoryszek, Mickun, Mościszek. Wilnius, tel. 74-02-80.

KURIER Wileński

Adres redakcji: 232019, m. Wilno al. Kosmonautów 60.

Cena 10 kop.

Dziennik społeczno-polityczny Rady Najwyższej i Rady Ministrów Republiki Litewskiej. Ukazuje się od 1 lipca 1953 roku.

TELEFONY: Redaktor — 42-79-01; zastępcy redaktora — 42-79-04, 42-79-48; sekretarz odpowiedzialny — 42-79-49; zast. sekretarza odpowiedzialnego — 42-79-50; sekretariat — 42-79-55. Działy: państwa i samorządu terenowego — 42-79-56, 42-78-63; życia politycznego — 42-79-66, 42-78-72; etyki, rodziny i prawa — 42-79-64, 42-69-67; ekonomiczny — 42-78-81, 42-72-63; życia wsi — 42-79-68, 42-78-90; szkolnictwa i młodzieży — 42-79-73; 42-69-86; literatury i sztuki — 42-79-88; stołeczny oraz aktualności — 42-79-77, 42-[illegible]2-82; listów — 42-75-76, 42-69-65, 42-69-63; zagraniczny — 42-[illegible]0; felietonów i sportu — 42-90-63; [illegible]stracji — 42-90-81; organizacyjny oraz reklamowo-komercyjny — 42-77-72, 42-79-97; ogłoszeń — 42-58-28; styliści — 42-72-92; tłumacze — 42-72-71, 42-90-60; biuro maszynowe — 42-72-66; kierownik gospodarczy — 42-72-78; redakcja nocna — 42-13-81. 42-19-63, 42-19-54.

Drukarnia litewskiego przedsiębiorstwa wydawniczego „Spauda" w m. Wilno, al. Kosmonautów 60.
Indeks 67218 NR 322 Nakład 56000 egz. Zam. 2213